

Nr 470.

Av herr **Sjödahl m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till avlöningsbestämmelser för övningslärare och kyrkomusiker m. m.*

Kungl. Maj:ts proposition nr 234 är grundad på 1941 års lärarlönesak-kunnigas förslag till löneroglering för övningslärare, vilket var föremål för riksdagens principbeslut 1948. Enligt detta har § 12 mom. 1 i den föreslag-na stadgan för övningslärare följande lydelse:

Ordinarie och extra ordinarie lärare, som å sin tjänst meddelar under-visning under minst 14 veckotimmar, må därutöver tillgodoräkna sig högst tre veckotimmar,

då undervisningen avser utbildning av lärare i något av ämnena teckning, musik och gymnastik med lek och idrott vid folk- eller småskoleseminarierna eller i ämnet hushållsgöromål vid statens skolköksseminarium och hushållsskola,

då fyllnadstjänstgöring föranleder tidsödande resor, eller
då eljest särskilda skäl föreligga.

Som motivering för nedsättningen av tjänstgöringsskyldigheten för de nämnda lärarna vid folk- och småskoleseminarierna anför de sakkunniga på sidan 92 i sitt betänkande: »Vid folk- och småskoleseminarierna ha sålunda särskilt lärarna i teckning, musik och gymnastik, vilka skola ut-bilda seminarieeleverna i vederbörande ämne, ett betydande arbete vid si-dan av lektionstimmarna med preparationer, handledning m. m. Deras un-dervisningsskyldighet bör därför enligt de sakkunnigas mening kunna an-ses vara fullgjord vid 27 veckotimmars undervisning. Vidare bör någon nedsättning av undervisningstimmarnas antal vara möjlig för övningslä-rare, som har särskilt krävande tjänstgöringsförhållanden i jämförelse med andra lärare i samma ämne.»

Å s. 97 i betänkandet anför de sakkunniga följande.

Undervisningsskyldigheten å ordinarie övningslärartjänst skall motsva-ra full tjänstgöring eller 30 veckotimmar. Denna regel bör emellertid för de ordinarie lärarnas del i vissa hänseenden modifieras. Sålunda ha lä-rarna vid folk- och småskoleseminarierna i sådana övningsämnen, i vilka seminarieeleverna skola utbildas till lärare, ett betydande arbete vid sidan av lektionstimmarna med preparationer, handledning m. m., vilket åt-minstone för lärarna i teckning, musik och gymnastik bör medföra en ge-nerell sänkning av undervisningsskyldigheten. De sakkunniga kunna till jämförelse nämna, att övningsskollärarna vid seminarierna ha en undervis-ningsskyldighet av 22—26 veckotimmar, under det att undervisningsskyl-

digheten för andra folkskollärare utgör 30 veckotimmar. På grund av det här anförda föreslå de sakkunniga, att undervisningsskyldigheten för folk- och småskoleseminariernas övningslärare i teckning, musik och gymnastik bör kunna begränsas till lägst 27 veckotimmar.

De sakkunniga ha här utan någon motivering utelämnat lärarna i slöjd, trots att dessa ha samma arbetsuppgifter som sina kolleger i teckning, musik och gymnastik, vartill kommer ett omfattande och tidsödande arbete med skötsel av en mängd maskiner och verktygsuppsättningar samt inköp och förvaltning av material och andra förnödenheter för slöjdens olika grenar. Seminarierias lärare i manlig slöjd ha till exempel i förhållande till folkskolans slöjdlärare, som i regel endast ha hand om en lokal och en verktygsuppsättning, att svara för 4—5 lokaler för olika slöjdarter och med en eller flera verktygsuppsättningar i var samt bormaskiner, järn- och träsvanor, bandsågar och slipmaskiner. De ha också hand om inköpen för papp-, trä- och metallslöjd, under det att folkskolans slöjdlärare, i den mån de ha hand om inköpen, endast ha det för en slöjdart.

På sidan 143 i betänkandet framföra de sakkunniga en stark motivering för att även slöjdlärarna, som deltaga i lärarutbildningen vid seminarierna, böra erhålla samma nedsättning i undervisningsskyldigheten som övriga övningslärare vid seminarierna. De sakkunniga anför: »En särställning intaga övningslärarna vid folk- och småskoleseminarierna. Delvis äro dessa läroanstalters lärjungar avsevärt äldre än övriga skolors, och framför allt bör hänsyn tagas till att seminarierna äro lärarutbildningsanstalter. *Samtliga övningslärare* vid folk- och småskoleseminarierna utom lärarinnorna i hushållsgöromål och i vissa fall lärarna i manlig och kvinnlig slöjd» (härmed avses lärare i manlig slöjd vid kvinnligt seminariums övningsskola och lärare i kvinnlig slöjd vid manligt seminariums övningsskola) »deltaga i utbildningen av lärare i respektive övningsämnen. Deras tjänstgöring blir därför väsentligt mer kvalificerad och åtskilligt mer arbetstyngd än övriga övningslärares. De sakkunniga ha av denna anledning redan föreslagit något minskad undervisningsskyldighet för dem.»

Av detta yttrande får man den uppfattningen att de sakkunniga tro sig ha nedsatt undervisningsskyldigheten även för de lärare i manlig och kvinnlig slöjd, som deltaga i lärarutbildningen vid seminarierna. Detta hade varit både logiskt och rättvist. I 12 § 1 mom. av den föreslagna stadgan äro de dock ej nämnda, såvida de sakkunniga ej avse att lärarna i manlig och kvinnlig slöjd skola erhålla motsvarande nedsättning enligt uttrycket »då eljest särskilda skäl föreligga». I de sakkunnigas specialmotivering till denna 12 § heter det å s. 210: »Full tjänstgöring skall enligt de sakkunnigas förslag beträffande samtliga övningsämnen och skolformer föreligga vid en undervisning av 30 veckotimmar. I vissa fall bör dock med hänsyn till arbetsuppgifter m. m. vid sidan av lektionstimmar eller, om

dessa äro särskilt krävande, ett mindre antal lektionstimmar kunna anses motsvara full tjänstgöring (s. 91, 92, 97 och 98). För motsvarande ämneslärare samt folk- och småskollärare, vilka ju ha full tjänstgöring, medgives i liknande fall nedsättning av undervisningsskyldigheten till ett lägre timtal. En dylik anordning skulle också kunna genomföras för ordinarie övningslärare, vilka enligt de sakkunnigas förslag skulle inneha heltidstjänster. För extra ordinarie lärare, vilkas undervisningsskyldighet kan variera mellan 15 och 30 veckotimmar, kan emellertid ett system med nedsättning av undervisningsskyldigheten i sådana fall knappast komma i fråga. Då bestämmelserna för ordinarie och extra ordinarie övningslärare så vitt möjligt böra vara lika, ha de sakkunniga ansett det lämpligast, att övningslärarna i sin undervisningsskyldighet kunna få tillgodoräkna ett visst antal veckotimmar utöver det antal veckotimmar de meddela undervisning. Denna rätt bör tillkomma endast ordinarie och extra ordinarie lärare men icke timlärare.

Med stöd av mom. 1 bör sålunda en ordinarie eller extra ordinarie teckningslärare vid ett folkskoleseminarium kunna erhålla full lön enligt löneplanen, då han meddelar undervisning 27 veckotimmar.»

Drar man ut konsekvenserna av de sakkunnigas här ovan anförda uttalanden, blir resultatet att de sakkunniga starkt motivera att de av folk- och småskoleseminariernas övningslärare, som ha att utbilda elever till att undervisa i sina respektive ämnen, böra anses ha fullgjort sin undervisningsskyldighet vid 27 veckotimmars undervisning, men att de sakkunniga utan någon motivering utelämnat lärarna i manlig och kvinnlig slöjd i stadgans 12 § mom. 1 andra stycket, för så vitt icke dessa ansetts erhålla nedsättning enligt sista raden i mom. 1 »då eljest särskilda skäl föreligga».

Den särställning för att inte säga nedvärdering av slöjden, som de sakkunniga genom denna formulering av 12 § 1 mom. gjort, står på intet vis i samklang med den ställning slöjden numera har vid våra seminarier och ej heller med den ställning slöjden avses att få i den nya skolan.

För att på denna punkt, rörande undervisningsskyldigheten för de i lärarutbildningen vid seminarierna deltagande övningslärarna, skapa full rättvisa och likställighet samt tillika större klarhet vilja vi föreslå,

att riksdagen måtte uttala sig för att 12 § mom. 1 i den föreslagna stadgan för övningslärare erhåller följande lydelse:

Ordinarie och extra ordinarie lärare, som å sin tjänst meddelar undervisning under minst 14 veckotimmar, må därutöver tillgodoräkna sig högst tre veckotimmar,

då undervisningen avser utbildning av lärare i något av ämnena teckning, musik, gymnastik med lek och idrott samt

manlig eller kvinnlig slöjd vid folk- eller småskoleseminarierna eller i ämnet hushållsgöromål vid statens skolköksseminarium och hushållsskola,

då fyllnadstjänstgöring föranleder tidsödande resor, eller
då eljest särskilda skäl föreligga.

Stockholm den 19 april 1950.

Edgar Sjödahl.

David Norman.

Johan Sunne.

Osc. Werner.

Leif Cassel.